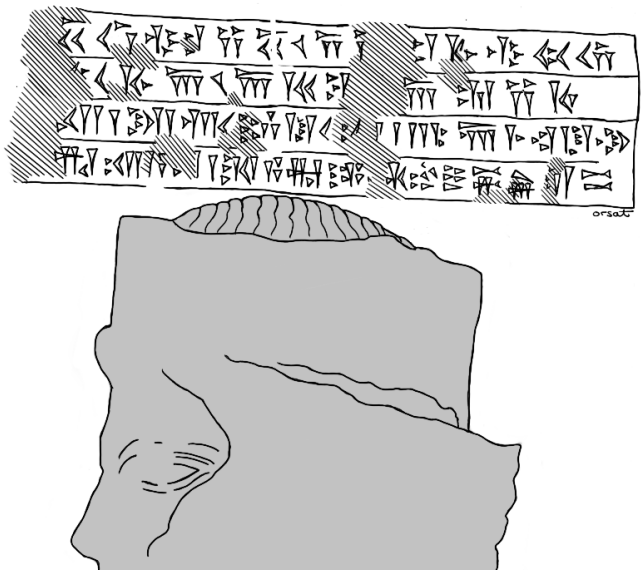
НОВООТКРИВЕНИ СТАРОПЕРСИЈСКИ НАТПИС (DNf, 2019): АНАЛИЗА, ИНТЕРПРЕТАЦИЈА, ЗНАЧАЈ
(Филозофски факултет, 10. април 2019.)

Орсат Лигорио

DNf — DELSHAD–DOROODI 2019

1 [$_1$++++(+)𐎠$_2$𐎢𐎼𐎹𐎼𐎽]𐎡𐎼𐎭𐎹𐎼𐎽𐎡𐎠$_3$𐎢𐎼𐎹𐎼𐎡𐎼𐎭𐎹𐎼

[$_1$++++(+) : $_2$***Pāti***]***šuvariš*** : $_3$***Dārayavahau***

$_1$(?) $_2$**poti+sh₂u̯-el-i-s* $_3$**dʰor-eie̯+u̯es-eu-s*

$_1$(?) $_2$*Патишуваранин* : $_5$(?)

2 [𐎡𐎠$_4$𐎿𐎢𐎼𐎺𐎿𐎽𐎺]𐎿𐎺𐎼𐎢𐎼$_5$𐎼𐎺𐎿𐎢[+]𐎼𐎹𐎽𐎺

[***š*** : $_4$***xšayaθiya***]***hyā*** : $_5$***āfra***[+]***ātiy***

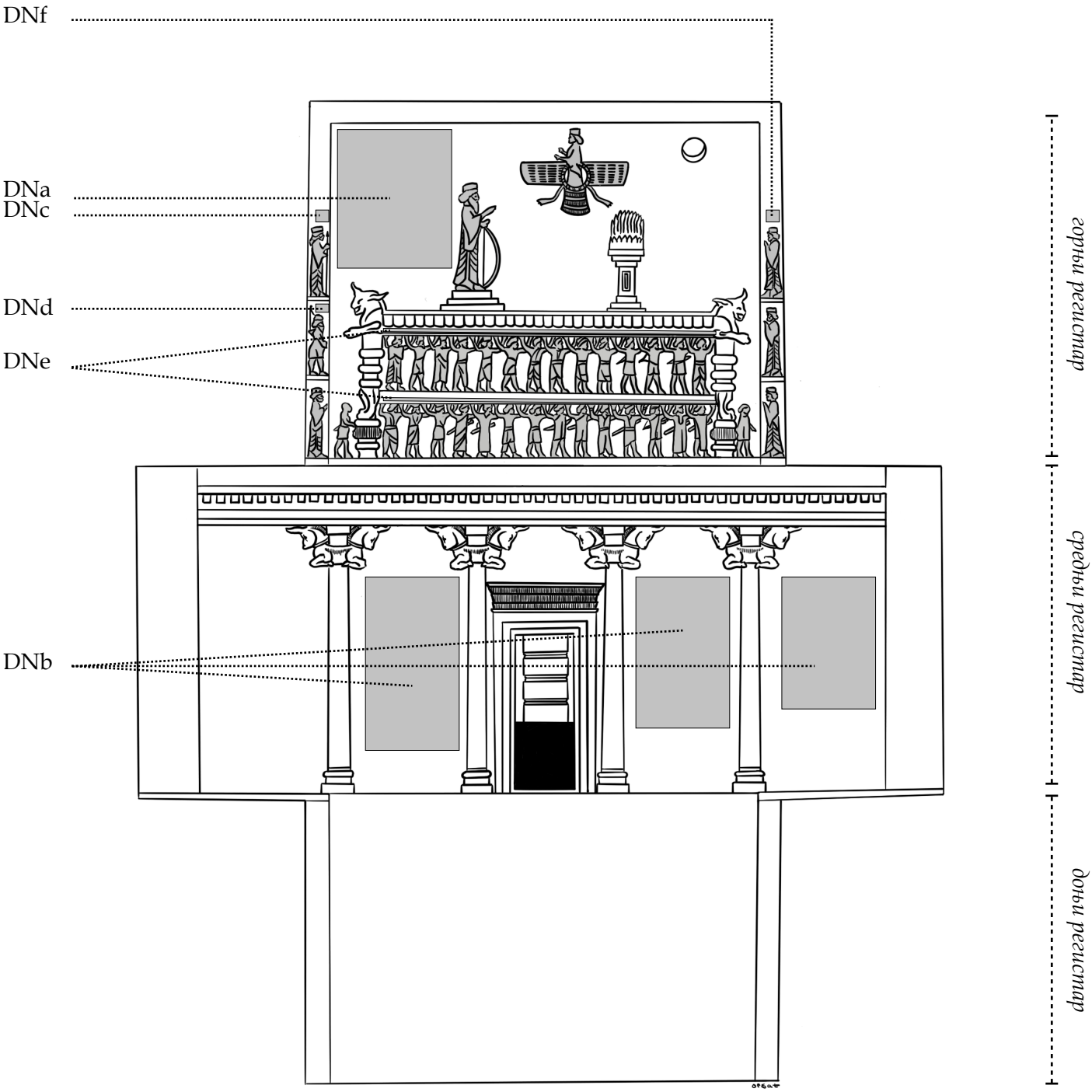
$_4$**tkh₁-eie̯-t(r)-i̯-o-sio̯* $_5$**(?)eH-ti / *(?)-e-e-ti*

$_4$*краља* $_3$*Дарија*

Граматичка анализа: [***Pāti***]***šuvariš***: nom msg, *Pātišuvari- Патишуваранин*; ***Dārayavahau***[***š***]: gen msg, *Dārayavau- Дарије*; [***xšayaθiya***]***hyā***: gen msg, *xšāyaθiya- краљ*; ***āfra***[+]***ātiy***: 3sg ind praes act / subj act, ?- '?'.

*И*сторијска анализа: [***Pāti***]***šuvariš*** (→ грч. pl Πατεισχορεῖς) < ие. **poti+sh₂u̯-el-i-s* (>> **poti+suh₂-el-i-s*), од **poti* 'према' и **sh₂u̯-el-* 'сунце'. Упитно. Ие. **poti* 'према' > мик. *po-si-*, грч. ποτί; ие. **poti* : **peti* 'према' > ав. *paiti*, стперс. *patiy*. Ие. **sh₂u̯-el-* :: **sh₂u-l-* >> **suh₂-l-* ⇒ **suh₂-l̥-ø* 'сунце' > стинд. *svar*, став. *huuarə*, млав. *huuarə*; ие. **sh₂u̯-el-* : **seh₂u̯-el-* ⇒ **seh₂u̯-el-i-o-s* 'сунце' > грч. ἥλιος, еп. ἠέλιος. — ***Dārayavahau***[***š***] (→ грч. Δαρεῖος) < ие. **dʰor-eie̯+u̯es-eu-s*, од **dʰer-* 'држати' и **u̯es-* 'добар'. Ие. **dʰer-* : **dʰor-* ⇒ 3sg praes **dʰor-eie̯-ti* 'држи' > стинд. *dhārayati*, стперс. *dārayatiy*; ие. **dʰer-* : **dʰor-* ⇒ 3sg pf **dʰe-dʰor-e* 'држао је' > стинд. *dadhāra*, млав. *daδāra*; ие. **dʰer-* :: **dʰr-* ·· **dʰr̥-* ⇒ ие. pt pf pass **dʰr̥-t-o-s* 'држан' > став. *dərətā*. Ие. nom msg **u̯es-u-s* 'добар' > стинд. *vasuḥ*, ав. *vohuš*, грч. ἐῦς (?). — [***xšayaθiya***]***hyā*** < ие. **tkh₁-eie̯-t(r)-i̯-o-sio̯*, од ие. **tkeh₁-* 'стицати; владати'. Ие. **tkeh₁-* :: **tkh₁-* ⇒ **tkh₁-e-tr-i-o-s* 'владалац' > стинд. *kṣatriyaḥ*, ав. *xšaθriiō*; ие. **tkeh₁-* :: **tkh₁-* ⇒ **tkh₁-eie-ti* 'владати' > стинд. *kṣayati*, ав. *xšaiieiti*; ие. **tkeh₁-* :: **tkh₁-* ⇒ **tkh₁-eie-t(r)-i̯-o-s* 'владалац' > стперс. *xšayaθiya;* ие. **tkh₁-* ⇒ **tkh₁-u̯r̥-ø* 'стечевина' > грч. κτέαρ. — ***āfra***[+]***ātiy*** < ие. 3sg ind praes act **(?)eH-ti* / 3sg subj act **(?)-e-e-ti*, од неизвјесног коријена.

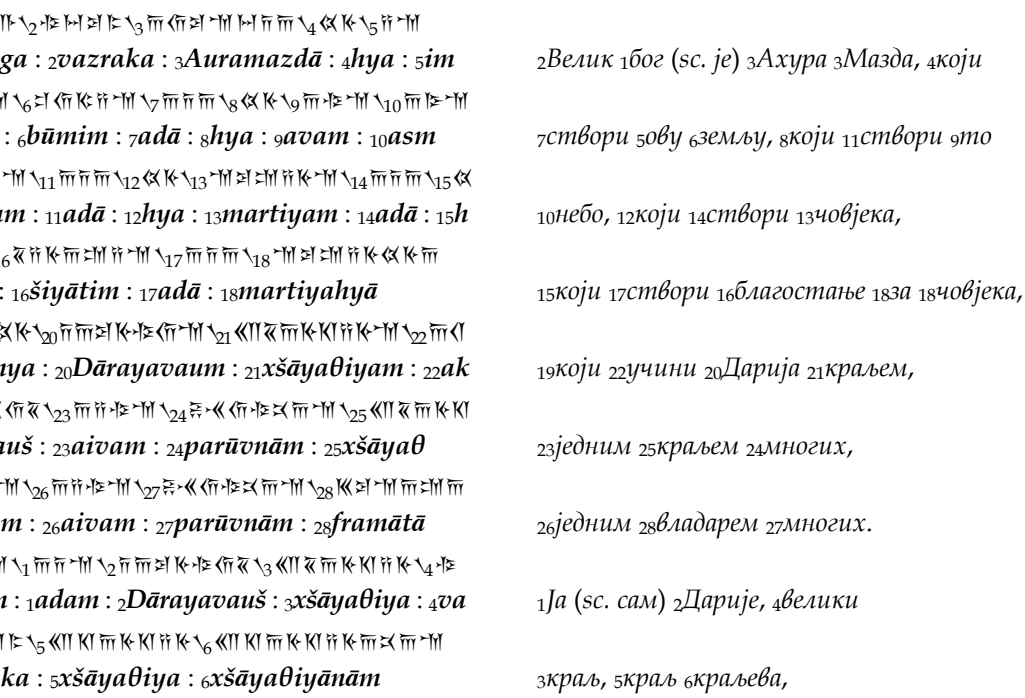
ЛОКАЦИЈА НАТПИСА DN

Даријева гробница у Накше-Русатму

НАТПИСИ ГОРЊЕГ РЕГИСТРА

DNa — Kent 1950: 137*sq.*

1 **baga** : **vazraka** : **Auramazdā** : **hya** : **im** — *Велик бог* (*sc. је*) *Ахура Мазда, који*

2 **ām** : **būmim** : **adā** : **hya** : **avam** : **asm** — *створи ову земљу, који створи то*

3 **ānam** : **adā** : **hya** : **martiyam** : **adā** : **h** — *небо, који створи човјека,*

4 **ya** : **šiyātim** : **adā** : **martiyahyā** — *који створи благостање за човјека,*

5 : **hya** : **Dārayavaum** : **xšāyaθiyam** : **ak** — *који учини Дарија краљем,*

6 **unauš** : **aivam** : **parūvnām** : **xšāyaθ** — *једним краљем многих,*

7 **iyam** : **aivam** : **parūvnām** : **framātā** — *једним владарем многих.*

8 **ram** : **adam** : **Dārayavauš** : **xšāyaθiya** : **va** — *Ја* (*sc. сам*) *Дарије, велики*

9 **zraka** : **xšāyaθiya** : **xšāyaθiyānām** — *краљ, краљ краљева,*

10 : **xšāyaθiya** : **dahyūnām** : **vispazanā** — *краљ многољудних земаља,*

11 **nām** : **xšāyaθiya** : **ahyāyā** : **būmi** — *краљ у овој кудикамо*

12 **yā** : **vazrakāyā** : **dūraiapiy** : **Vištās** — *великој земљи, син Хистаспа,*

13 **pahyā** : **puça** : **Haxāmanišiya** : **Pārsa** : **P** — *Ахеменид, Персијанац, син*

14 **ārsahyā** : **puça** : **Ariya** : **Ariya** : **ci** — *Персијанца, Аријевац, аријевског поријекла.*

15 **ça** : **θatiy** : **Dārayavauš** : **xšāya** — *Каже краљ Дарије*:

16 **θiya** : **vašnā** : **Auramazdāhā** : **imā** : — *‘По вољи Ахура Мазде, ово* (*sc. су оне*)

17 **dahyāva** : **tyā** : **adam** : **agarbāyam** : — *земље које сам далеко од Персије*

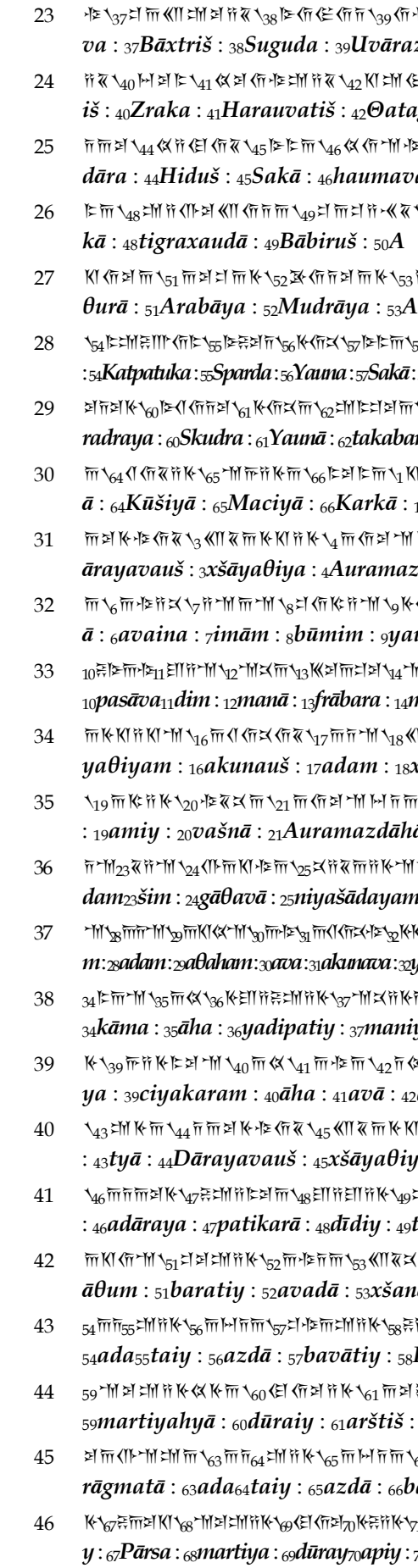
18 **apataram** : **hacā** : **Pārsā** : **adam** **šām** : — *ја освојио; ја сам њима*

19 **patiyaxšayaiy** : **manā** : **bājim** : **abara** — *владао; мени носиле су данак;*

20 **ha** : **tya** **šām** : **hacā** **ma** : **aθahya** : **ava** : **a** — *што им је од мене казивано, то*

21 **kunava** : **dātam** : **tya** : **manā** : **ava** **diš** : — *су* (*sc. и*) *радили; мој* *,* *закон — тај их*

22 **adāraiya** : **Māda** : **Ūvja** : **Parθava** : **Harai** — *је држао; Медија, Елам, Партија, Арија,*

va : 37Bāxtriš : 38Suguda : 39Uvārazm

iš : 40Zraka : 41Harauvatiš : 42Θataguš : 43Ga

dāra : 44Hiduš : 45Sakā : 46haumavargā : 47Sa

kā : 48tigraxaudā : 49Bābiruš : 50A

θurā : 51Arabāya : 52Mudrāya : 53Armina

: 54Katpatuka : 55Sparda : 56Yauna : 57Sakā : 58tyaiy : 59pa

radraya : 60Skudra : 61Yaunā : 62takabarā : 63Putāy

ā : 64Kūšiyā : 65Maciyā : 66Karkā : 1θatiy : 2D

ārayavauš : 3xšāyaθiya : 4Auramazdā : 5yaθ

ā : 6avaina : 7imām : 8būmim : 9yaudatim :

10pasāva 11dim : 12manā : 13frābara : 14mām : 15xšā

yaθiyam : 16akunauš : 17adam : 18xšāyaθiya

: 19amiy : 20vašnā : 21Auramazdāhā : 22a

dam 23šim : 24gāθavā : 25niyašādayam : 26tya 27šā

m : 28adam : 29aθaham : 30ava : 31akunava : 32yaθā : 33mām :

34kāma : 35āha : 36yadipatiy : 37maniyāhaiy : 38t

ya : 39ciyakaram : 40āha : 41avā : 42dahyāva

: 43tyā : 44Dārayavauš : 45xšāyaθiya

: 46adāraya : 47patikarā : 48dīdiy : 49tyaiy : 50g

āθum : 51baratiy : 52avadā : 53xšanāsāhya :

54ada 55taiy : 56azdā : 57bavātiy : 58Pārsahyā :

59martiyahyā : 60dūraiy : 61arštiš : 62pa

rāgmatā : 63ada 64taiy : 65azdā : 66bavāti

y : 67Pārsa : 68martiya : 69dūray 70apiy : 71hacā : 72Pā

23 va : 37Bāxtriš : 38Suguda : 39Uvārazm

37Бактрија, 38Согдија, 39Хоразмија,

24 iš : 40Zraka : 41Harauvatiš : 42Θataguš : 43Ga

40Дрангијана, 41Арахозија, 42Сатагидија,

25 dāra : 44Hiduš : 45Sakā : 46haumavargā : 47Sa

43Гандара, 44Синд, 45Скити 46који 46пију 46сому,

26 kā : 48tigraxaudā : 49Bābiruš : 50A

47Скити 48са 48шеширима, 49Вавилонија,

27 θurā : 51Arabāya : 52Mudrāya : 53Armina

50Асирија, 51Арабија, 52Египат, 53Арменија,

28 : 54Katpatuka : 55Sparda : 56Yauna : 57Sakā : 58tyaiy : 59pa

54Кападокија, 55Сард, 56Јонија, 57Скити 58који (sc. су)

29 radraya : 60Skudra : 61Yaunā : 62takabarā : 63Putāy

59преко 59мора, 60Скудра, 61Јоњани 62са 62шеширима,

30 ā : 64Kūšiyā : 65Maciyā : 66Karkā : 1θatiy : 2D

63Либијци, 64Етиопијци, 65Макијци, 66Каријци.’

31 ārayavauš : 3xšāyaθiya : 4Auramazdā : 5yaθ

1Каже 3краљ 2Дарије: ’4Ахура 4Мазда, 5када

32 ā : 6avaina : 7imām : 8būmim : 9yaudatim :

6је 6видио (sc. да је) 7ова 8земља 9разорена,

33 10pasāva 11dim : 12manā : 13frābara : 14mām : 15xšā

10тада 12ми 11ју 13је 13дао; 14мене 16учинио 16је

34 yaθiyam : 16akunauš : 17adam : 18xšāyaθiya

15краљем; 17ја 19сам 18краљ;

35 : 19amiy : 20vašnā : 21Auramazdāhā : 22a

20по 20вољи 21Ахура 21Мазде, 22ја 25сам 23је

36 dam 23šim : 24gāθavā : 25niyašādayam : 26tya 27šā

25поставио 24на 24мјесто; 26што 29сам 27им

37 m : 28adam : 29aθaham : 30ava : 31akunava : 32yaθā : 33mām :

28ја 29казивао, 30то 31су (sc. и) 31радили, 32као (sc. што)

38 34kāma : 35āha : 36yadipatiy : 37maniyāhaiy : 38t

33ме 35је 35била 34воља; 36ако 36пак 37помислиш

39 ya : 39ciyakaram : 40āha : 41avā : 42dahyāva

(38)’39колико 40је 40било 41тих 42земља

40 : 43tyā : 44Dārayavauš : 45xšāyaθiya

43које 46је 46држао 45краљ

41 : 46adāraya : 47patikarā : 48dīdiy : 49tyaiy : 50g

44Дарије,’ 48погледај 47слике (sc. оних) 49који

42 āθum : 51baratiy : 52avadā : 53xšanāsāhya :

51носе 50пријесто, 52тако 53да 53знаш,

43 54ada 55taiy : 56azdā : 57bavātiy : 58Pārsahyā :

54тако 57да 55ти 57буде 56познато; 60далеко

44 59martiyahyā : 60dūraiy : 61arštiš : 62pa

62допрло (sc. је) 61копље 58персијског 59човјека;

45 rāgmatā : 63ada 64taiy : 65azdā : 66bavāti

63тако 66да 64ти 66буде 65познато;

46 y : 67Pārsa : 68martiya : 69dūray 70apiy : 71hacā : 72Pā

67персијски 68човјек 74борио 74је 73битку

47 **rsā** : 73**partaram** : 74**patiyajatā** : 1**θātiy** : 2**Dā**

70врло 69далеко 71од 72Персије.’ 1Каже

48 **rayavauš** : 3**xšāyaθiya** : 4**aita** : 5**tya** : 6**karta**

3краљ 2Дарије: ’4Ово 5што (sc. је) 6урађено,

49 **m** : 7**ava** : 8**visam** : 9**vašnā** : 10**Auramazdāhā** : 11**ak**

7то 8све 11сам 11радио 9по 9вољи 10Ахура

50 **uнavam** : 12**Auramazdā**13**(ma)iy** : 14**upastām** : 15**aba**

10Мазде; 12Ахура 12Мазда 13ми 15је 15доносио

51 **ra** : 16**yātā** : 17**kartam** : 18**akunavam** : 19**mām** : 20**A**

14помоћ 16док 16, 18 нисам 18завршио 17посао; 19мене

52 **uramazdā** : 21**pātuv** : 22**hacā** : 23**gastā** : 24**utā**25**ma**

20Ахура 20Мазда 21нека 21чува 22од 23зла, 24и 26двор

53 **iy** : 26**viθam** : 27**utā** : 28**imām** : 29**dahyāum** : 30**aita** : 31**ada**

25ми, 27и 28ову 29земљу; 30ово

54 **m** : 32**Auramazdām** : 33**jadiyāmiy** : 34**aita**35**ma**

32Ахура 32Мазду 31ја 33молим; 34ово 37нека 35ми

55 **iy** : 36**Auramazdā** : 37**dadātuv** :

36Ахура 36Мазда 39даде!’

56 1**martiyā** : 2**hyā** : 3**Auramazdāh**

1Човјече, 2, 4заповијест 3Ахура

57 **ā** : 4**framānā** : 5**hauv**6**taiy** : 7**gas**

3Мазде — 5ово 9нека 6ти 9се 8не 9чини

58 **tā** : 8**mā** : 9**θadaya** : 10**paθim** :

7тешко; 13не 14напуштај

59 11**tyām** : 12**rāstām** : 13**mā**

6прави 10, 11пут;

60 : 14**avarada** : 15**mā** : 16**stabava**

15не 16дижи 16устанке.

DNc — KENT 1950: 140

1 1**Gaubaruva** : 2**Pātišuvariš** : 3**Dāra**

1Гобрије, 2Патишуваранин,

2 **yavahauš** : 4**xšāyaθiyahyā** : 5**arštibara**

5носач 5копља 4краља 3Дарија.

DNd — KENT 1950: 140

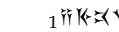
1 1**Aspacanā** : 2**vaçabara** : 3**Dārayavahauš** : 4**xš**

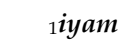
1Аспатин, 2носач 2лука 4краља

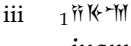
2 **āyaθiyahyā** : 5**isuvām** : 6**dārayatiy**

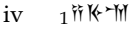
3Дарија, 6држи 5сјекиру.

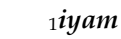
DNe — KENT 1950: 140*sq.*

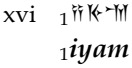
i

$_1$***iyam*** : $_2$***Pārsa***
$_1$*Овај* (*sc. је*) $_2$*Персијанац*.

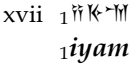
ii

$_1$***iyam*** : $_2$***Māda***
$_1$*Овај* (*sc. је*) $_2$*Међанин*.

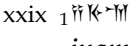
iii

$_1$***iyam*** : $_2$***Ūvja***
$_1$*Овај* (*sc. је*) $_2$*Еламит*.

iv

$_1$***iyam*** : $_2$***Parθava***
$_1$*Овај* (*sc. је*) $_2$*Парћанин*.

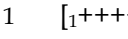
xv

$_1$***iyam*** : $_2$***Sakā*** : $_3$***tigraxaudā***
$_1$*Овај* (*sc. је*) $_2$*Скит* $_3$*са* $_3$*шеширом*.

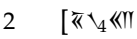
xvi

$_1$***iyam*** : $_2$***Bābiruš***
$_1$*Овај* (*sc. је*) $_2$*Вавилонац*.

xvii

$_1$***iyam*** : $_2$***Aθuriya***
$_1$*Овај* (*sc. је*) $_2$*Асиријац*.

xxix

$_1$***iyam*** : $_2$***Maciyā***
$_1$*Овај* (*sc. је*) $_2$*Макијац*.

DNf — DELSHAD–DOROODI 2019

1

[$_1$++++(+)$_2$***Pāti]šuvariš*** : $_3$***Dārayavahau***
$_1$++++(+), $_2$*Патишуваранин*, $_5$(?)

2

[***š*** : $_4$***xšayaθiya]hyā*** : $_5$***āfra***[+]***ātiy***
$_4$*краља* $_3$*Дарија*

ГРАМАТИЧКА АНАЛИЗА

abara [DNa 50–51]: 3sg ind ipf act, *bar-* *носити*.
abaraha [DNa 19–20]: 3pl ind ipf act, *bar-* *носити*.
adam [DNa 8, 17, 18, 34, 36, 37, 53–54]: nom, *adam* *ја*.
ada [DNa 43, 45]: adv, *ada* *тада*.
adā [DNa 2, 3 *bis*, 4]: 3sg ind aor act, *dā-* *стварати*.
adāraiya [DNa 22]: 3sg ind ipf pass, *dar-* *држати*.
adāraya [DNa 41]: 3sg ind ipf act, *dar-* *држати*.
āfra[+]***atiy*** [DNf 2]: 3sg ind (subj) praes act, *a-fra(-?)-* ?.
agarbāyam [DNa 17]: 1sg ind ipf act, *garb-* *освојити*.
ahyāyā [DNa 11]: loc fsg, *ā-* *овај*.
aita [DNa 48, 54–55]: nom nsg, *aita-* *овај*.
aita [DNa 53]: acc nsg, *aita-* *овај*.
aivam [DNa 6, 7]: acc msg, *aiva-* *један*.
akunauš [DNa 5–6, 34]: 3sg ind ipf act, *kar-* *радити*, *чинити*.
akunava [DNa 20–21, 37]: 3pl ind ipf act, *kar-* *радити*, *чинити*.
akunavam [DNa 49–50, 51]: 1sg ind ipf act, kar- *радити*, *чинити*.
amiy [DNa 35]: 1sg ind praes act, *ah-* *бити*.
apataram [DNa 18]: adv, *apataram* *далеко*.
Arabāya [DNa 27]: nom msg, *Arabāya-* *Арабија*.
Ariya [DNa 14]: nom msg, *Ariya-* *Аријевац*.
Ariya ciça [DNa 14–15]: nom msg, *Ariyaciça-* *аријевског поријекла*.
Armina [DNa 27]: nom msg, *Armina-* *Арменија*.
arštibara [DNc 2]: nom msg, *arštibara-* *носач копља*.
***aršti*š** [DNa 44]: nom fsg, *aršti-* *копље*.
asmānam [DNa 2–3]: acc msg, *asman-* *небо*.
Aspacanā [DNd 1]: nom msg, *Aspacanah-* *Аспатин*.
aθaham [DNa 37]: 1sg ind ipf act, *θah-* *рећи*, *казати*.
aθahya [DNa 20]: 3sg ind ipf pass, *θah-* *рећи*, *казати*.
Aθurā [DNa 26–27]: nom fsg, *Aθurā-* *Асирија*.
Aθuriya [DNe xvii]: nom msg, *Aθuriya-* *Асиријац*.
Auramazdā [DNa 1, 31, 50, 51–52, 55]: nom msg, *Auramazdā* *Ахура Мазда*.
Auramazdāhā [DNa 35, 16, 49, 56–57]: gen msg, *Auramazdā* *Ахура Мазда*.
Auramazdām [DNa 54]: acc msg, *Auramazdā* *Ахура Мазда*.
ava [DNa 21]: nom nsg, *ava-* *мај*.
ava [DNa 20, 37, 49]: acc npl, *ava-* *мај*.
avadā [DNa 42]: adv, *avadā* *тада*.
avaina [DNa 32]: 3sg ind ipf act, *vain-* *видјети*.
avam [DNa 2]: acc msg, *ava-* *мај*.
avarada [DNa 60]: 2sg inj praes act, *ava-rad-* *напустити*.
avā [DNa 39]: nom fpl, *ava-* *мај*.
azdā [DNa 43, 45]: adv, *azdā* *познато*.
āha [DNa 38, 39]: 3sg ind ipf act, *ah-* *бити*.
baga [DNa 1]: nom msg, *baga-* *бог*.
baratiy [DNa 42]: 3pl ind praes act, *bar-* *носити*.
bavātiy [DNa 43, 45–46]: 3sg subj act, *bav-* *бити*.
Bābiruš [DNa 26, DNe xvi]: nom msg, *Bābiru-* *Вавилонија*.
bājim [DNa 19]: acc fsg, *bāji-* *данак*.
Bāxtriš [DNa 23]: nom fsg, *Bāxtri-* *Бактрија*.
būmim [DNa 2, 32]: acc fsg, *būmi-* *земља*.
būmiyā [DNa 11–12]: loc fsg, *ā-* *овај*.
ciyakaram [DNa 39]: nom nsg, *ciyakara-* *колик*.
dadātuv [DNa 55]: 3sg ipv praes act, *dā-* *дати*.
dahyāum [DNa 53]: acc fsg, *dahyu-* *земља*.
dahyāva [DNa 17, 39]: nom fpl, *dahyu-* *земља*.
dahyūnām [DNa 10]: gen fpl, *dahyu-* *земља*.
dārayatiy [DNd 2]: 3sg ind praes act, *dar-* *држати*.
Dārayavaum [DNa 5]: acc msg, *Dārayavau-* *Дарије*.
Dārayavauš [DNa 8, 15, 30–31, 40, 47–48]: nom msg, *Dārayavau-* *Дарије*.
Dārayavahauš [DNc 1–2]: gen msg, *Dārayavau-* *Дарије*.
Dārayavahauš [DNd 1]: gen msg, *Dārayavau-* *Дарије*.
***Dārayavahau*[*š*]** [DNf 1–2]: gen msg, *Dārayavau-* *Дарије*.
dātam [DNa 21]: acc nsg, *dāta-* *закон*.
°***dim*** [DNa 33]: acc fsg, *di-* *га*.
°***diš*** [DNa 21]: acc mpl, *di-* *га*.
dīdiy [DNa 41]: 2sg ipv, *dī-* *гледати*.
dūraiapiy [DNa 12]: adv, *dūraiapiy* *кудикамо*.
dūraiy [DNa 44]: loc nsg, *dūra-* *далеко*.
dūray [DNa 46]: loc nsg, *dūra-* *далеко*.
framānā [DNa 57]: nom fsg, *framānā-* *заповијест*.
framātāram [DNa 7–8]: acc msg, *framātar-* *владар*.
frābara [DNa 33]: 3sg ind ipf act, *fra-bar-* *дати*.
Gadāra [DNa 24–25]: nom msg, *Gadāra-* *Гандара*.
gastā [DNa 52, 57–58]: abl nsg, *gasta-* *зао*, *одобојан*.
Gaubaruva [DNc 1]: nom msg, *Gaubaruva-* *Гобрије*.
gāθavā [DNa 36]: loc msg, *gaθu-* *мјесто*, *пријесто*.
gāθum [DNa 41–42]: acc msg, *gaθu-* *мјесто*, *пријесто*.
hacā [DNa 18, 20, 46, 52]: praep + abl, *hacā* *од*.
Haraiva [DNa 22–23]: nom msg, *Haraiva-* *Арија*.
Harauvatiš [DNa 24]: nom fsg, *Harauvati-* *Арахозија*.
haumavargā [DNa 25]: nom mpl, *haumavarga-* *који пију сому*.
hauv [DNa 57]: nom fsg, *hauv* *овај*.
Haxāmanišiya [DNa 13]: nom msg, *Haxāmanišiya-* *Ахеменид*.
Hiduš [DNa 25]: nom msg, *Hidu-* *Синд*.
hya [DNa 1, 2, 3, 4, 5]: nom msg, *hya-* *који*.
hyā [DNa 56]: nom fsg, *hya-* def. art.
imā [DNa 16]: nom fpl, *ima-* *овај*.
imām [DNa 1–2], 32, 53: acc fsg, *ima-* *овај*.
isuvām [DNd 2]: acc fsg, *isuvā-* *сјекира*.
iyam [DNe i, ii, iii, iv, xv, xvi, xvii, xxix]: nom msg, *iyat* *овај*.
jadiyāmiy [DNa 54]: 1sg ind praes act, *jad-* *молити*.

Karkā [DNa 30]: nom mpl, *Karka- Каријац*.
kartam [DNa 51]: acc nsg pt pf pass, *kar- радити, чинити*.
Katpatuka [DNa 28]: nom msg, *Katpatuka- Кападокија*.
kāma [DNa 38]: nom nsg, *kāma- воља*.
Kūšiyā [DNa 30]: nom mpl, *Kūšiya- Етиопијац*.
°***ma*** [DNa 20]: abl, *adam ja*.
Maciyā [DNe xxix]: nom mpl (= msg), *maciya- Макијац*.
°***(ma)iy*** [DNa 50]: dat, *adam ja*.
°***maiy*** [DNa 52–53, 54–55]: dat, *adam ja*.
manā [DNa 19, 21, 33]: gen, *adam ja*.
maniyāhaiy [DNa 38]: 2sg subj med, *man- мислити*.
martiya [DNa 46]: nom msg, *martiya- човјек*.
martiyahyā [DNa 4, 44]: gen msg, *martiya- човјек*.
martiyam [DNa 3]: acc msg, *martiya- човјек*.
martiyā [DNa 56]: voc msg, *martiya- човјек*.
Maciyā [DNa 30]: nom mpl, *Maciya- Макијац*.
mā [DNa 58, 59, 60]: pcl, *mā не*.
Māda [DNa 22]: nom msg, *Māda- Медија*.
Māda [DNe ii]: nom msg, *Māda- Међанин*.
mām [DNa 33, 37, 51]: acc, *adam ja*.
Mudrāya [DNa 27]: nom msg, *Mudrāya- Египат*.
niyašādayam [DNa 36]: 1sg ind ipf act, *ni-šad- поставити*.
paradraya [DNa 28–29]: adv, *paradraya преко мора*.
parāgmatā [DNa 44–45]: nom fsg pt pf pass, *parā-gam- допријети*.
partaram [DNa 47]: acc nsg, *partara- битка*.
Parθava [DNa 22]: nom msg, *Parθava- Партија*.
Parθava [DNe iv]: nom msg, *Parθava- Парђанин*.
parūvnām [DNa 6, 7]: gen mpl, *paru- много*.
pasāva [DNa 33]: adv, *pasāva након*.
patikarā [DNa 41]: acc mpl, *patikarā-* слика.
patiyajatā [DNa 47]: 3sg ind ipf med, *pati+jan- бороти се*.
patiyaxšayaiy [DNa 19]: 1sg ind ipf med, *pati-xšay- владати*.
paθim [DNa 58]: acc fsg, *paθi- пут*.
Pārsa [DNa 13, 46, DNe i]: nom msg, *Pārsa- Персијанац*.
Pārsā [DNa 18, 46–47]: abl msg, *Pārsa- Персија*.
Pārsahyā [DNa 13–14, 43]: gen msg, *Pārsa- Персијанац*.
Pātišuvariš [DNc 1]: nom msg, *Pātišuvari- Патишуваранин*.
[***Pāti***]***šuvariš*** [DNf 1]: nom msg, *Pātišuvari- Патишуваранин*.
pātuv [DNa 52]: 3sg ipv praes act, *pā- чувати*.
puça [DNa 13, 14]: nom msg, *puça- син*.
Putāyā [DNa 29–30]: nom mpl, *Putāya- Либијац*.
rāstām [DNa 59]: acc fsg, *rāsta- прав*.
Sakā [DNa 25, 25–26, 28, DNe xv]: nom mpl, *Saka- Скит*.
Skudra [DNa 29]: nom msg, *Skudra- Скудра*.
Sparda [DNa 28]: nom msg, *Sparda- Сард*.
stabava [DNa 60]: 2sg inj praes act, *stab- дизати установке*.
Suguda [DNa 23]: nom msg, *Suguda- Согдија*.
°***šām*** [DNa 18, 20, 37]: gen pl, *ša- га*.
°***šim*** [DNa 36]: acc fsg, *ši- је*.
šiyātim [DNa 4]: acc fsg, *šiyāti- благостање*.
°***taiy*** [DNa 43, 45, 57]: dat, *tuvam ти*.
takabarā [DNa 29]: nom mpl, *takabara- са шеширима*.
tigraxaudā [DNa 26, DNe xv]: nom mpl, *tigraxauda- са шеширом*.
tya [DNa 21]: nom nsg, *tya-* def. art.
tya [DNa 48]: nom nsg, *tya- који*.
tya [DNa 20, 37]: acc npl, *tya- који*.
tya [DNa 38–39]: conj, *tya да* (уводи управни говор).
tyaiy [DNa 28, 41]: nom mpl, *tya- који*.
tyā [DNa 17, 40]: acc fpl, *tya- који*.
tyām [DNa 59]: acc fsg, *tya-* def. art.
θadaya [DNa 58]: 3sg inj praes act, *θad- чинити се*.
Θataguš [DNa 24]: nom msg, *Θatagu- Сатагидија*.
θatiy [DNa 15, 30, 47]: 3sg ind praes act, *θah- рећи, казати*.
upastām [DNa 50]: acc fsg, *upastā- помоћ*.
utā [DNa 52–53, 53]: conj, *utā и*.
Uvārazmiš [DNa 23–24]: nom fsg, *Uvārazmi- Хоразмија*.
Ūvja [DNa 22]: nom msg, *Ūvja- Елам*.
Ūvja [DNe iii]: nom msg, *Ūvja- Еламит*.
vaçabara [DNd 1]: nom msg, *vaçabara- носач лука*.
vašnā [DNa 16, 35, 49]: int msg, *vašna- воља*.
vazraka [DNa 1, 9]: nom msg, *vazraka- велик*.
vazrakāyā [DNa 12]: loc fsg, *vazraka- велик*.
visam [DNa 49]: acc nsg, *visa- сав*.
vispazanānām [DNa 10–11]: gen fpl, *vispazana- многољудан*.
Vištāspahyā [DNa 12–13]: gen msg, *Vištāspa- Хистасп*.
viθam [DNa 53]: acc fsg, *viθ- двор*.
yadipatiy [DNa 38]: conj, *yadipatiy ако пак*.
yaθā [DNa 32]: conj, *yaθā када*.
yaθā [DNa 37]: adv, *yaθā као*.
yaudatim [DNa 32]: acc fsg pt praes act, *yaud- разорен*.
Yauna [DNa 28]: nom msg, *Yauna- Јонија*.
Yaunā [DNa 29]: nom mpl, *Yauna- Јоњани*.
yātā [DNa 51]: conj, *yātā док не*.
Zraka [DNa 24]: nom msg, *Zraka- Дрангијана*.
xšanāsāhya [DNa 8, 42]: 2sg subj act, *xšnā- знати*.
xšāyaθiya [DNa 9]: nom msg, *xšāyaθiya- краљ*.
xšāyaθiya [DNa 10, 11, 15–16, 31, 34, 40, 48]: nom msg, *xšāyaθiya- краљ*.
xšāyaθiyahyā [DNc 2, DNd 1–2]: gen msg, *xšāyaθiya- краљ*.
[***xšayaθiya***]***hyā*** [DNf 2]: gen msg, *xšāyaθiya- краљ*.
xšāyaθiyam [DNa 5, 7, 33–34]: acc msg, *xšāyaθiya- краљ*.
xšāyaθiyānām [DNa 9]: gen mpl, *xšāyaθiya- краљ*.

ЗАКЉУЧАК

[$_1$++++(+) : $_2$*Pāti*]*šuvariš* : $_3$*Dārayavahau* [*š* : $_4$*xšayaθiya*]*hyā* : $_5$*āfra*[+]*ātiy* значи $_1$++++(+), $_2$*Патишуваранин*, $_5$? $_4$*краља* $_3$*Дарија*. Али, шта значи *āfra*[+]*ātiy*, није јасно.

Судећи по облику, *āfra*[+]*ātiy* је или 3sg ind praes act атематског *seṭ*-коријена или 3sg subj act тематског коријена, био тај коријен *seṭ*- или *aniṭ*-.

(*V.* KENT 1953: 89 за самосталну употребу конјунктива у староперсијском .)

Ако је индикатив атематског *seṭ*-коријена, онда *āfra*[+]*ātiy* треба подијелити на *ā-fra*-[+]*ā-tiy*, гдје су *ā-* и *fra-* префикси, [+]*ā-* коријен, и, *-tiy* наставак, а [+]*ā-* може бити било који ие. коријен типа **CeH*-.

Но, не постоји ни један други стперс. глагол са префиксом *ā-fra*-. (Штавише, двоструки префикси у староперсијском су уопште веома ријетки; *v.* KENT 1953: 70.)

Ако је пак конјунктив тематског коријена, онда *fra*[+]*ātiy* треба подијелити на *ā-fra*[+]-*ā-tiy*, гдје је *ā-* префикс, *fra*[+]- коријен, *-ā-* тематски вокал и конјунктивни формант (стопљени у једно), и, *-tiy* наставак, а *fra*[+]- може бити ие. коријен **preḱ*- 'питати' (> стперс. *fraθ*-).

Уп. ие. **preḱ*- 'питати' > **preḱ-s*- > став. *frašī* 'савјетовати се'; ие. **preḱ*- :: **prḱ*- ·· **pr̥ḱ*- ⇒ **pr̥ḱ-sḱ*- > стинд. *pr̥cchati* 'питати', став. *pərəsā* 'питати', јерм. *eharcʿ* 'питати', лат. *poscō* 'тражити; питати', стир. *-airc* 'просити; питати'; ие. **preḱ*- : **proḱ*- ⇒ **proḱ-eie̯*- > стсл. **прѡсити, прошѫ**, итд.; *v.* LIV^2 490.

Основно значење ие. коријена **preḱ*- је 'питати'. Но, у споју са префиксом *ā-* 'овамо', то се значење у иранским језицима мијења; *v.* BARTHOLOMAE 1904: 997 и CHEUNG 2007: 88. Уп. нпр. ав. *ā-fras-* 'савјетовати', срперс. *'fr'h* / *''pr'ḻ* 'учење', хот. *aurāśś-* 'обавјештавати', и сл.

Према томе, може се реситуисати [$_1$++++(+) : $_2$*Pāti*]*šuvariš* : $_3$*Dārayavahau* [*š* : $_4$*xšayaθiya*]*hyā* : $_5$***āfra*[*θ*]*ātiy*** у значењу $_1$++++(+), $_2$*Патишуваранин*, $_5$***да посавјетује*** $_4$*краља* $_3$*Дарија*.

(Напомена. Судећи према превоју основе, која је у пуноји, облик *ā-fra*[*θ*]*ātiy* је 3sg subj aor act, не praes act; уп. нпр. млав. 1sg subj aor med *ā-frasāne* (*Видевдат* III 27).)

СКРАЋЕНИЦЕ

*	–	реконструкција	<	–	*правилно постаје од*
:	–	квалитативни превој	⇒	–	*даје путем деривације*
::	–	квантитативни превој	⇐	–	*постаје путем деривације од*
··	–	аломорфија	→	–	*зајмљено као*
>	–	*правилно даје*	←	–	*зајмљено од*

1, 2, 3	–	*tres verbi personae*	ipv	–	*imperativus*
abl	–	*ablativus*	loc	–	*locativus*
acc	–	*accusativus*	m	–	*masculinum*
act	–	*activum*	med	–	*medium*
adv	–	*adverbium*	n	–	*neutrum*
aor	–	*aoristum*	nom	–	*nominativus*
dat	–	*dativus*	pass	–	*passivum*
f	–	*femininum*	pf	–	*perfectum*
gen	–	*genitivus*	pl	–	*pluralis*
ind	–	*indicativus*	praes	–	*praesens*
inf	–	*infinitivus*	sg	–	*singularis*
int	–	*instrumentalis*	subj	–	*subjunctivus*
ipf	–	*imperfectum*	voc	–	*vocativus*

ав.	–	авестијски	срперс.	–	средњеперсијски
грч.	–	грчки	стинд.	–	староиндијски
еп.	–	епски	став.	–	староавестијски
ие.	–	индоевропски	стир.	–	староирски
јерм.	–	јерменски	стперс.	–	староперсијски
лат.	–	латински	стсл.	–	старословенски
млав.	–	младоавестијски	хот.	–	хотански

ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА

BARTHOLOMAE, Ch. *Altiranisches Wörterbuch*. Strassburg: Trübner, 1904.

CHEUNG, J. *Etymological Dictionary of the Iranian Verb*. Leiden: Brill, 2007.

DELSHAD, Sh., M. DOROODI. DNf: A New Inscription Emerges from the Shadow. *Arta* 2019.001, 1–18.

KENT, R. *Old Persian*. New Haven: American Oriental Society, 1953.

LIV^2 = RIX, H. (ed.) & al. *Lexikon der indogermanischen Verben*. Wiesbaden: L. Reichert, 2001^2.